

li.remissvar@regeringskansliet.se
li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Remiss av SOU 2025:67 Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet (Li2025/01130)

Beslut

Länsstyrelsen i Uppsala län (Länsstyrelsen) lämnar följande yttrande om slutbetänkandet *Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet*. Yttrandet relaterar till Arlanda flygplats (Arlanda) betydelse för Uppsalaregionen, vikten av god infrastruktur och fungerande transportsystem samt beaktandet av omställning till fossilfritt.

Länsstyrelsens synpunkter

Arlandas betydelse för Uppsalaregionen

Regional, nationell och internationell betydelse

Arlanda har, som utredaren lyfter fram, stor betydelse både nationellt och internationellt, men också regionalt. Länsstyrelsen vill betona att nationella och internationella destinationer och marknader är viktiga för både människor och näringsliv. Uppsalaregionen finns i flygplatsens absoluta närhet och den är en viktig del i transportsystemet och Uppsalas arbetsmarknadsregion.

Befolkningstillväxt medför ökat resande

Uppsala län är en del av Mälardalsområdet som har ett invånarantal motsvarande nästan hälften av Sveriges befolkning. Länsstyrelsen vill betona att ett sannolikt scenario är att det är här befolkningstillväxt och ekonomisk utveckling sker, som i sin tur bidrar till ökat resande och transporter till och från Arlanda. Utredaren pekar också på prognoser som visar en större förväntad ökning av transporter i Mälardalsområdet än övriga Sverige. Stockholm- och Uppsalaregionen

kommer att integreras alltmer utifrån befolkningsutvecklingen som medför förtätning av bostäder och arbetsplatser.

Näringslivets behov

Uppsalaregionen vill fortsätta vara en attraktiv region som attraherar etableringar, investeringar och de som vill bosätta sig här.

Utmaningarna består av att säkerställa kompetens, bostäder, kommunikationer och energiförsörjning och utvecklingen ställer krav på utveckling av infrastruktur och transportsystem. Allt för att möta samhällets och näringslivets behov. Länsstyrelsen vill särskilt lyfta Arlandas viktiga roll i en attraktiv region för invånare, näringsliv och besökare.

I Uppsala har ett life science-kuster genom åren vuxit sig starkt genom forskning och företagsavknoppning. Det attraherar kompetens, drar till sig investeringar och medför utveckling ur ett brett samhällsperspektiv. Stockholm har motsvarande industri vilket ger mervärdeseffekter och förstärker bilden av en nordisk storregion som internationellt är intressant för företagsetableringar. Stockholm-Uppsalaregionen har tillsammans inom en sträcka på runt sju mil sex universitet, tre universitetssjukhus, landets största flygplats och goda kommunikationer genom satsningen på fyrrspåret. Life science klustren är oerhört forskningsintensiva miljöer och de samverkar. Det ger mervärdeseffekter och förstärker en gemensam tillväxtregion intressant för internationella investeringar och etableringar inom inte bara life science, utan också inom grön teknik med mera. Arlanda blir otroligt viktig förutsättning i kampen om internationell lyfraft.

I Norduppland pågår en grön omställning av industri och övrigt näringsliv som är närmast jämförbar med den stora nyetablering vi ser i norra Sverige. Här beräknas runt 5000 arbetstillfällen tillkomma de närmaste åren. För att försörja de nya industrierna med arbetskraft krävs ett storregionalt perspektiv på infrastruktur och bostadsbyggande där en arbetsmarknadsregion över kommun- och länsgränser till exempel har fungerande kollektivtrafik.

Besöksnäringen är en exportnäring som konsumeras på plats. Det är av stor vikt att besökande som via Arlanda tar sig till Uppsala- och Stockholmsregionen har förutsättningar att byta trafikslag och resa på ett smidigt, tillförlitligt och hållbart sätt.

Arlandas konkurrenskraft

Länsstyrelsen styrker utredarens slutsats att det är av vikt att arbeta för att Arlanda ska kunna flytta fram sin position i konkurrens framför

allt med flygplatser i övriga nordiska länder. Etablering av fler strategiska flyglinjer stärker flygplatsens konkurrenskraft och blir också en förutsättning för näringslivet att bidra till Sveriges konkurrenskraft. Samtidigt behöver flygets gröna omställning och framtida elektrifiering skyndas på, med Arlanda som ett internationellt föredöme.

Vikten av god infrastruktur och fungerande transportsystem

Växande region reser mer

Infrastruktur och fungerande transportsystem är viktigt i en växande region. Resande till och från Arlanda förväntas öka enligt analysen i utredningen och tågresor förväntas stå för störst ökning. För att transporter till och från Arlanda ska fungera och vara tillgängliga, tillförlitliga och hållbara så måste olika trafikslag samverka. Länsstyrelsen delar bedömningen att kapaciteten i transportstråken till och från Arlanda behöver värnas. Länsstyrelsen stödjer ansatsen att generellt styra om transporter till Arlanda, både som arbetsplats och utreseport, från bil till mera transporteffektiva alternativ. Utredarens förslag för cykelvägar från närområdet, flertalet förslag för tåg, buss och även godstrafik är förenliga med fyrstegsprincipen och effektiviserar transporter.

Flygplatsen som arbetsplats

Arlanda flygplats är arbetsplats för många boende i Uppsalaregionen, framför allt i Uppsala kommun och Knivsta kommun. Det är en del av Uppsala läns arbetsmarknadsregion. Det är viktigt att det finns förutsättningar att ta sig till arbetet på ett miljömässigt, trafiksäkert, smidigt och tidseffektivt sätt.

Det saknas ett busslinjesystem för att nå arbetsplatser på flygplatsen bortom terminalen där tågstationen finns lokaliserad. Överflyttning från biltrafik till tågtrafik av arbetspendlare behöver incitament i form av både borttagna stationsavgifter och smidigare förflyttning från tåg vidare på flygplatsområdet är möjligt.

Järnväg och tågtrafik

Länsstyrelsen står bakom förslag till åtgärder i järnvägsinfrastrukturen, som utbyggnaden av fyrspåret och plattformsförlängningar i järnvägsstråket mellan Uppsala – Stockholm. Länsstyrelsen är också positiv till mål om utökad andel resande med kollektivtrafik till och från Arlanda, samt utbyggnad av spårbunden

transportkapacitet till flygplatsen inklusive behovet av mer spårbunden godstransport.

Länsstyrelsen välkomnar lösningar som fungerar som incitament att välja att resa med tåg i stället för vägfordon som bil och buss. En central och viktig åtgärd är att avskaffa stationsavgiften för resenärer som anländer med tåg till flygplatsen. Det är viktigt att få till stånd ett bättre ekonomiskt fördelaktigt och miljömässigt resalternativ för flygresenärer och pendlare till flygplatsen.

Ett sammanhållet biljettsystem i Mälardalsområdet, mellan tåg och buss till och från Arlanda, skulle också underlätta för resenärerna.

Länsstyrelsen välkomnar utredarens förslag om att pröva möjligheten att för tågtrafik från södra och västra Sverige trafikera Stockholm C, Arlanda C med Uppsala C som slutstation. Det skulle innebära avsevärda tillgänglighetsförbättringar och slopade tågbyten i Stockholm samt ha positiva effekter både på resor till Arlanda och Uppsala.

Väg och vägtrafik

Utredaren lyfter att vissa delar av vägsystemet har kapacitetsbrister, exempelvis E4 mellan Stockholm och Arlanda. Vissa tider är det trängsel och det påverkar konkurrensen för flygplatsen vilket gör det brådskande att säkerställa ett vägnät breddas och underhålls. Länsstyrelsen ser gärna också att E4 norr om Arlanda, genom Uppsala län, tas i beaktande i ett längre perspektiv när det gäller kapacitetsförstärkande åtgärder för att minska trängsel. En förtätning av bostäder och industrier längs sträckan från Arlanda och förbi Uppsala tätort innebär successivt mer vägtrafik.

Ur beredskapssynpunkt

Åtgärder inom väg och järnväg runt Arlanda kan stärka totalförsvarets behov av robust och uthållig infrastruktur för att säkerställa samhällsviktiga transporter.

Arlanda är beroende av flygbränsle som kommer till flygplatsen via sjöfart, lossning i hamn och vidare via järnväg. Säkerställande av farleder och hamnar för eventuella hårda vintrar är också till fördel för totalförsvaret.

Omställning till fossilfritt

Utveckling av flyget kontra klimat- och miljömål

Målkonflikt mellan att utveckla trafikslaget flyg kontra uppfyllande av klimat- och miljömål för flygplatsen är känd. Länsstyrelsen har tidigare yttrat sig över klimat- och miljöaspekter på Arlandautredningen. Utredaren lyfter fram flera förslag på nytänkande kring omställning till kollektivtrafik och miljökrav på taxi och tåg. Alla åtgärder för att nå klimat- och miljömål välkomnas.

Flygbranschen arbetar med omställning till fossila bränslen och målsättningar för fossilfrihet till 2030 har antagits av den Svenska flygbranschen. Biobränsle är nyckeln till att få flyget fossilfritt och närma sig miljö- och klimatmålen. Utredaren har dock farhågor om att utvecklingen går allt för långsamt. Länsstyrelsen stödjer utredarens önskan om att skyndsamt få till åtgärder på området.

Ökad trafiksäkerhet och omställning av biltrafik

Incitament för ökad trafiksäkerhet och omställning av biltrafiken på Arlanda som utredningen tar fasta på välkomnas också, bland annat ökad kapacitet för elladdning, miljökrav på hyrbilsfordon, bom med alkolås för taxi och buss och infrastrukturella förutsättningar som hämtning/lämning vid terminaler och rast-/uppställningsplatser för åkerier med mera.

Länsstyrelsen tillstyrker samtliga förslag som bidrar till effektivisering av trafikarbetet i samband med resor och godstrafik till och från Arlanda, särskilt där alternativ till privatbil utvecklas. Satsningar på cykel- och kollektivtrafik, robust järnväg samt effektiva noder för modalskiftet bidrar till resiliens i transportnoden Arlanda och på transportsystemnivå i hela Mälardalsregionen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Stefan Attefall med strateg regional tillväxt Maria Gelin Axelsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Cecilia Magnusson, avdelningschef Samhällsavdelningen Kristina Jansson, tillförordnad enhetschef Plan- och bostadsenheten Anna Silver och klimat- och energistrateg Aino Inkinen medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.